

روزنه‌ای در میان سد

سیری در ادبیات کودکان فلسطین

شهلا انتظاریان

Horn book No/De/2004

السا مارستُن

کودکان‌شان نمود یافته‌اند. آیا آنان را با معیارهای ظریفی که امروزه در توصیف سایر اقوام به کار گرفته می‌شود، ترسیم می‌کنند یا با موازینی متفاوت؟

تعجبی ندارد که از بین چهل کتاب و داستانی که مورد پژوهش قرار داده‌ام و تاریخ انتشار آن‌ها از اواخر دهه ۱۹۵۰ است، بیشترشان به اسرائیل تعلق دارد. بعضی از این کتاب‌ها نارضایتی از اشغال فلسطین را به کلی نادیده گرفته و اشاره به آن دارند که قبل از اسکان صهیونیست‌ها، اصلاً کسی در فلسطین نبوده است؛ توهمی از اساس نادرست.

بعضی دیگر، براساس عقاید و رسم رایج، عرب‌ها را دشمنانی صرف می‌شمارند. فلسطینی‌ها نادانانی «بی‌علاقه به مشارکت» تفسیر می‌شوند؛ مردمانی ظالم و قاتل که باید با آن‌ها جنگید و فاتح شد و یا در بهترین وضع، مردمانی طرفدار خشونت و قابل تحقیر. حتی چند کتب مربوط به اواخر سال‌های ۱۹۹۰ میلادی هم بیانگر این‌گونه نگرش مغرضانه‌اند. به جای بحث در مورد این نوع کتاب، به کتاب‌هایی توجه کرده‌ام که به دلیل توصیف تلویحی و منصفانه از فلسطینی‌ها قابل توصیه‌اند. درحالی که کتاب‌های گروه اول، از زاویه دید یک اسرائیلی نوشته شده است و فلسطینی‌ها را با نگاهی کلیشه‌ای و یا با اندکی دلسوزی به تصویر می‌کشند.

آن موریس و لیلی ریولین^۲ یک کتاب

جوانان در طول زندگی‌شان یاری می‌رساند. اکثر کتاب‌های مربوط به فرهنگ‌های خاورمیانه‌ای و قابل دسترس در آمریکا، کتاب‌های تصویری و عمدتاً شامل هزار و یک شب، قصه‌های پریان، فولکلور و داستان‌های «بی‌خطر»ی هستند که شکل‌گیری و فضای آن‌ها به زمان‌های بسیار دور مربوط می‌شود و اشاره‌ای به واقعیات امروزه ندارد. با این حال، شمار معدودی از کتاب‌های خوب، نگاهی به خاورمیانه معاصر دارد و مطالبی درباره چگونگی زندگی در خانواده‌های متوسط مصری و یا مردم ترکیه باز می‌گوید.

اما فلسطینیان چطور؟ آنان که درگیر مشکل‌سازترین مسائل خاورمیانه‌اند؟ به دلیل تحریف رسانه‌های گروهی و دولت‌ها، به نظر اغلب آمریکاییان، عموم فلسطینی‌ها تداعی کننده یک کلمه‌اند: «تروریست». نمی‌دانم چه چیزی روی بچه‌های فلسطینی - آمریکایی و سایر کودکان آمریکایی تأثیر می‌گذارد که شنیدن کلمه فلسطینی، برای آنان یادآور یک اتهام است. به دلیل وجود مباحثاتی که پیرامون آرمان و خشم فلسطینیان وجود دارد و ایالات متحده را برانگیخته است، شاید کسی ادعا کند که نویسندگان و هم‌چنین ناشران باید خود را از این مسئله کنار بکشند. به هر حال، دیدگاهی بیش از حد بدبینانه در این مورد وجود دارد. از طرفی، فلسطینیان سال‌هاست که در کتاب‌های

همه ما به خواندن مطالبی درباره خودمان علاقه داریم. بسیاری از نویسندگان آمریکایی - آفریقایی و یا اسپانیایی، از خاطرات دوران کودکی‌شان می‌گویند و غم‌انگیز این که در هیچ داستانی «کودکی شبیه من» نمی‌یافته‌اند. آیا این امر در مورد کودکان عرب - آمریکایی هم صادق است؟

خوشبختانه، تأکید بر ادبیات چند فرهنگی برای کودکان - براساس این باور که تمامی فرهنگ‌ها، ملیت‌ها و اقوام شایسته نگاهی خوشبینانه‌اند و باید با دیده احترام به آنان نگریسته شود - موجب ارتقای آگاهی مردم خاورمیانه شده است. برای جوانان صاحب فرهنگ‌های خاورمیانه‌ای [ساکن در آمریکا] و حتی شاید برای اکثر جوانان آمریکایی، این امر به توجه بیشتری نیاز دارد. در چنین ایامی که ملت ما با دنیای عرب / اسلام به شدت درگیر است، آمریکاییان به شناخت صحیح و روشن نسبت به آن بخش از دهکده جهانی، نیاز مبرمی دارند. اولین قدم مشخص در این راه، می‌تواند کتاب‌های خوب برای کودکان باشد.

از آن جا که معتقدم داستان، عمیق‌ترین و ماندنی‌ترین تأثیر را بر جوانان دارد، تأکید ویژه‌ای بر داستان خواهم داشت. یک داستان خوب و مهیج، با شخصیت‌هایی که مخاطب بتواند با آن‌ها همذات‌پنداری کند، به شکل‌گیری اعتقادات

کتاب «یک تکه زمین کوچک»

هنوز در ایالات متحده در دسترس نیست؛

چه این مسئله نشان دهنده مخالفت دانسته باشد

و چه صرفاً اهمال در توزیع که هنوز روشن نیست،

روا نداشتن مخاطبان آمریکایی

برای دسترسی به این کتاب طراز اول،

مایه سرافکندگی است

می‌رسد، این کتاب می‌تواند، نمونه‌ای مناسب از افراد و جوامعی باشد که با همکاری در زمینه برنامه‌های با سود متقابل، بر خصومت غلبه کرده‌اند.

در اواسط سال‌های دهه نود، هنگامی که امید به صلح تا حدودی شکوفا شد، موضعی جدید و حیرت‌انگیز در مورد نقش و تصویر ادبی فلسطینیان به چشم خورد. کتاب‌ها به جای موازنه طرفین، توجه خود را بر فلسطینی‌ها متمرکز ساختند.

دو کتاب تصویری جذاب، دنباله‌رو این سیاست بوده‌اند. «سی‌تی و گربه‌ها» (سی‌تی به معنی مادر بزرگ)^{۱۸} نوشته سالی باهوس^{۱۹} که انتشارات «رابرتز رینهارت» آن را در سال ۱۹۹۳ منتشر کرد، براساس داستان‌های فولکلور فلسطین و حاوی اطلاعاتی درباره فرهنگ فلسطینیان قدیم است. «اسرار سی‌تی»^{۲۰} نوشته شاعر فلسطینی - آمریکایی، نامی شهاب‌نیه،^{۲۱} قصه دیدار دختر یک

کار اجباری نجات یافته، به فلسطین قبل از سال‌های ۱۹۴۸ می‌رسد. در ارتباط دوستانه وی با خانواده‌ای عرب، نگرشی حاکی از همدردی با فلسطینی‌ها دریافت می‌شود. ما در این داستان، شاهد آگاهی فلسطینی‌ها و لطامات جبران‌ناپذیر آنان در هنگام ویرانی دهکده توسط نیروهای صهیونیستی هستیم. در پایان کتاب، آینده غمناک و نومید کننده‌ای برای فلسطینی‌ها پیش‌بینی می‌شود.

اخیراً رمانی نوشته شده است که منظر تاریک و در عین حال قابل ترحم رابطه میان اسرائیلی‌ها و فلسطینی‌ها را نشان می‌دهد. کتاب «دشمن یک چهره دارد»^{۲۲} نوشته گلوریا مایکلوتیز،^{۲۳} صحنه درگیری را به ایالات متحده و مدرسه‌ای در لس‌آنجلس می‌کشاند؛ داستانی پرهول و ولا درباره رویارویی یک دختر اسرائیلی و پسری

فلسطینی. پسر شخصیتی قوی و دوست داشتنی دارد و با این‌که سایر شخصیت‌های فلسطینی این کتاب، با نفرتی بیش از اندازه و کلیشه‌ای به گفت و گو می‌پردازند، او با رفتار صریح و متین و مسالمت‌آمیز خود، اعمال اسرائیلی‌ها را به نقد می‌کشد. نویسنده با به تصویر کشیدن آثار فرساینده تعصبات طرفین، به ترس و خشم اسرائیلی‌ها و فلسطینی‌ها، با دیدی یکسان نظر می‌کند.

داستان هیجان‌انگیز «دویدن روی تخم‌مرغ‌ها»^{۲۴} نوشته آنا لویین،^{۲۵} نویسنده اسرائیلی، دوستی میان دو دختر یهودی و فلسطینی را در یک تیم ورزشی اسرائیلی حکایت می‌کند. آن‌ها با آگاهی از مخالفت جامعه‌های خود، مخفیانه در یک تپه فراموش شده که به کسی تعلق ندارد، با همدیگر تمرین می‌کنند. هرچند این نتیجه‌گیری برای دوران اخیر کمی سهل‌الوصول به نظر

تصویری دلپذیر برای خردسالان و از زاویه دید یک کودک اورشلیمی منتشر کرده‌اند به نام «کی جنگ تمام می‌شود؟»^{۲۶} یک پسر جوان یهودی، در شهری قدیمی پرسه می‌زند. بعضی از فلسطینی‌هایی که به او برمی‌خورند، رفتاری سرد با او دارند و بقیه رفتاری دوستانه. در بگو مگویی با یک پسر عرب، او فریاد می‌کشد: «این‌جا خانه‌ی من است!» و دیگران پاسخ می‌دهند: «این‌جا خانه همه است!» در کتاب «برف در اورشلیم»،^{۲۷} نوشته دیورا داکاستا^{۲۸} هم مضمون صلح وجود دارد. روزی دو پسر اسرائیلی و عرب به یکدیگر برمی‌خورند و با تعجب درمی‌یابند که هر دو از یک گربه آواره مراقبت می‌کنند. آن‌ها بر سر گربه به جر و بحث با یکدیگر می‌پردازند و سپس می‌فهمند آن گربه بچه‌هایی دارد که هر یک می‌توانند آن‌ها را به خانه خود ببرند. داستان و تصاویر جذاب این کتاب، از کورنلیوس ون رایت^{۲۹} و ینگ - هوآهوست و هر دو پسر را موشکافانه و با بی‌طرفی تصویر می‌کند. باربارا کوهن^{۳۰} داستانی کوتاه و تأثرانگیز به نام «بیشه‌زار مخفی»^{۳۱} (انجمن هبریو آمریکا) دارد. بین پسری اسرائیلی با یک پسر عرب دهکده مجاور، ملاقاتی اتفاقی صورت می‌گیرد. آن‌ها درباره چیزهایی که در مدرسه شنیده‌اند، به تبادل نظر می‌پردازند و درمی‌یابند که درباره گروه مقابل، به هر دوی آن‌ها دیدگاه‌های ظالمانه و کلیشه‌ای تلقین شده است. نویسنده عملاً می‌گوید تنها عرب‌ها نیستند که به آن‌ها «آموزش نفرت» داده می‌شود.

در زمینه اوضاع جوانان اسرائیلی، دو داستان خوب برای نوجوانان موجود است که نور تازه‌ای بر تجربیات فلسطینیان می‌تاباند. نکته جالب در این کتاب‌ها این است که از تاریخ انتشار آن‌ها، بیش از ۳۰ سال می‌گذرد؛ یعنی مدت‌ها قبل از اولین شورش عمومی فلسطینیان در اواخر سال‌های دهه هشتاد علیه ارتش اسرائیل. این کتاب در آن موقع، توجه دنیا را به این مسئله جلب کرده است.

در کتاب «همدست»^{۳۲}، نوشته آدرینی ریچارد،^{۳۳} یک نوجوان آمریکایی به اتفاق پدر باستان‌شناس خود به اسرائیل می‌رود و در آن‌جا با یک خانواده عرب آشنا می‌شود. او فقط به منظور کشف توانایی‌های خود، توسط یک جوان مبارز جبهه مقاومت، درگیر توطئه‌ای می‌گردد. این رمان نوشته شده در سال ۱۹۷۳، در تصویر وضع مصیبت‌بار خانواده فلسطینی و اعتراضات تند و قابل قبول آن جوان و هم‌چنین آزارهایی که اسرائیلی‌ها نسبت به خانواده مبارز جبهه مقاومت روا می‌دارند، از زمان خود جلوتر بوده است.

رمان استثنایی جیمز فورمن^{۳۴} به نام «دشمن من، برادر من»^{۳۵}، بر محور زندگی یک جوان خوب و قابل تحسین کلیمی می‌گردد که از یک اردوگاه

اغلب این کتاب‌ها و داستان‌ها -

که به ندرت کسی می‌تواند چاپ آن‌ها را در ده سال اخیر تصور کند - با امید پایان می‌پذیرد. با اشاره به این که هر چقدر آینده درگیری‌ها مبهم و تشویش‌زا باشد، با شهامت، پرهیزگاری و استقامت افراد، شرایط را می‌توان بهتر کرد

جوان عرب - آمریکایی، از دهکده خانواده‌اش در فلسطین است. تصاویر زیبایی کتاب، زندگی مردم آن دهکده را به دور از واقعیات سیاسی اخیر نشان می‌دهد و داستان با صلح‌جویی پایان می‌پذیرد. نیه در ادامه این کتاب، داستان «هایی‌بی»^{۳۲} (سیمون) را برای مخاطبان جوان‌تر می‌نویسد. در این داستان، یک دختر آمریکایی - فلسطینی، با خانواده‌اش به روستایی می‌روند که در سواحل غربی نواحی اشغال شده است و پدرش، پزشکی آرمان‌گرا، دوران کودکی خود را در آن جا به سر برده. لیانا^{۳۳} شیفته تمام چیزهایی می‌شود که در فلسطین می‌بیند و در مدرسه مورد توجه پسری یهودی قرار می‌گیرد و در عین حال، شاهد ارباب هولناک روستاییان، توسط سربازان اسرائیلی و انهدام اموال آن‌هاست. این صحنه‌ها نمایانگر نخستین نگاه‌های گذرا به اشغال بی‌رحمانه ارتش [اسرائیل] است که در روند کلی ادبیات

جوانان آمریکا ظاهر شده است.

کتاب «سمیر و جاناتان»^{۳۴} نوشته دانیلا کارمی^{۳۵} که تاریخ نخستین چاپ آن، سال ۱۹۹۴ در اسرائیل است، فضای دلگیرتری دارد که با به کارگیری طنز و جریانات سیال ذهنی، به روایتی متعادل از زبان یک جوان فلسطینی می‌پردازد.

سمیر که در یک سقوط آسیب دیده است، خود را در بخش کودکان یک بیمارستان اسرائیلی می‌یابد. او با این که یکی از برادرانش را بر اثر گلوله اسرائیلی‌ها از دست داده و همواره نگران خانواده‌اش هست که تحت قوانین ارتش زندگی می‌کنند، ولی به خود اجازه می‌دهد با یک پسر یهودی زودرنج به نام جاناتان، رابطه‌ای دوستانه و جدی برقرار کند. او با بچه‌ای که دشمن او به حساب می‌آید، خیلی راحت دوست می‌شود.

در کتاب «سنگی در دست من»^{۳۶} نوشته کاترین کلینتون،^{۳۷} داستان به همان صورت درون‌نگرانه، اما تلخ‌تر روایت می‌شود؛ در فضای شهر غزه و در زمان اولین شورش فلسطینی‌ها. کتاب به جست‌وجو در ذهنیات و احساسات دختر جوانی به نام «مالاک» می‌پردازد که پس از مرگ پدر محبوبش، گوشه‌نشین و ساکت شده است. او پس از پیوستن برادرش به گروه‌های افراطی مقاومت، با دنیای بی‌رحم پیرامون خود روبه‌رو می‌شود. سرانجام، سمیر بیهوش به بیمارستان می‌رود و مالاک، با در دست گرفتن پرچم خانواده‌های فلسطینی، به عنوان حرکتی سمبولیک، پیمان او، خودش و نبرد متحدانه و عادلانه [فلسطینیان] را مورد تأیید مجدد قرار می‌دهد.

در سال ۲۰۰۳ میلادی، با ارائه راه حلی از جانب اسرائیل برای مسئله اعراب (دیوار جدایی)، توجه ایالات متحده جلب می‌گردد. داستان «یک تکه زمین کوچک»^{۳۸} نوشته الیزابت لیر،^{۳۹} بدون هیچ تلاشی برای ایجاد «توازن» میان احساسات

اسرائیلی‌ها و فلسطینیان، با حمایت از طرفین و انتقاد از این طرح دشواری طرح جداسازی را منعکس می‌سازد.

در این کتاب (که با همکاری سونیا نیمر^{۴۰}، نویسنده فلسطینی) نگاشته شده است، خانواده کریم، پسرک دوازده ساله، ماه‌هاست تحت قوانین ساعات منع آمد و شد به سر می‌برند. او می‌داند هر - زمین بی‌صاحبی که پیدا کرده - می‌رود، برایش خطر مرگ در پی دارد.

او اسرائیلی‌ها را به چشم دشمن صرف می‌نگرد و آن‌ها در داستان، همواره مثل نظامیان رفتار می‌کنند. وقتی کریم می‌بیند پدرش مورد تحقیر سربازان و هدف اصابت گلوله آن‌ها واقع شده، از خشونت در برابر خشونت سخن می‌گوید. عموی بزرگش حقایق را برای او روشن می‌سازد: «پس درست است که ما هم برویم و آن‌ها را بمباران کنیم؟» تنها نکته روشن در پایان این داستان تکان‌دهنده، اشاره به ایمان بیش از حد کریم است: «ما از راه درست پیش می‌رویم. ما زنده خواهیم ماند.»

کتاب «دریای فلسطین»^{۴۱} (نخستین چاپ در ایتالیا، به سال ۲۰۰۲، توسط جورج بریزیلر) به عنوان کتاب بزرگسالان، داستانی است که به چندین لحاظ چشمگیرتر از بقیه به شمار می‌رود. راند آگری،^{۴۲} دختری با اصل و نسب مصری و ساکن ایتالیا، در پانزده سالگی، این کتاب را نوشته است. داستان طرحی ساده دارد؛ هشت جوان فلسطینی که در مناطق اشغالی بر اثر خشونت ارتش اسرائیل، تمامی اعضای خانواده خود را از دست داده‌اند، بر آن می‌شوند تا روزگار را در کنار یکدیگر سپری سازند. با این که خشم و کلام آتشین آنان در داستان، نمایانگر جوانی نویسنده است، ولی مخاطب از ناامیدی، سرخورده‌گی و هیجانات عصبی شدیدی که شخصیت‌های کتاب، به دلیل زندگی هر روزه در زیر تفنگ دشمن به آن مبتلا هستند، به شدت متأثر می‌گردد.

در چند ساله اخیر، داستان‌هایی کوتاه‌تر از تجربه فلسطینیان، در مجموعه داستان‌های کوتاه نوجوانان منتشر شده است. داستان «روز دوم»^{۴۳} نوشته ابتسام باراکات، در کتاب «داستان‌هایی پراکنده از کودکان و جنگ»، فرار یک خانواده فلسطینی را از جنگ نیروهای اسرائیلی، در جنگ سال ۱۹۶۷، به روشنی تمام توصیف می‌کند.

کتاب‌های نگارنده این مقاله، شامل «درخت‌زار زیتون»^{۴۴}، در مجموعه‌ای سیزده‌گانه و قابل تأمل با موضوع ایمان و اعتقاد، درباره پسر جوانی است که با پراندن سنگ، با سربازان اسرائیلی مقابله می‌کند و کم‌کم شناخت او از جنگ جهانی حق و باطل بیشتر می‌شود. داستان

«خطوط درگیری»،^{۳۵} از کتاب «داستان‌هایی درباره مهاجران نوجوان»، درباره یک ستاره فوتبال آمریکایی - فلسطینی است که مقابله با ترس‌های خود را می‌آموزد.

هم‌چنین داستان «نقشه»^{۳۶} که در فضای یکی از اردوگاه‌های آوارگان فلسطینی می‌گذرد، از کتابی در دست انتشار است به نام «انجیر و سرنوشت».

این کتاب شامل داستان‌هایی درباره بلوغ در دنیای عرب امروزی و این داستان، یک داستان عشقی ملایم است که به شکلی پیمانی را نقل می‌کند که آوارگان، بدون داشتن آینده‌ای روشن گرفتار آنند.

اغلب این کتاب‌ها و داستان‌ها - که به ندرت کسی می‌تواند چاپ آن‌ها را در ده سال اخیر تصور کند - با امید پایان می‌پذیرد. با اشاره به این که هر چقدر آینده درگیری‌ها مبهم و تشویش‌زا باشد، با شهادت، پرهیزگاری و استقامت افراد، شرایط را می‌توان بهتر کرد، از این لحاظ قهرمانان جوانان فلسطینی، شبیه شخصیت‌های محوری داستان‌های نوجوانان در آمریکا هستند: همه آن‌ها می‌آموزند آن چه را درست می‌پندارند، باور کنند و جایی که ضرورت دارد، با اهریمن بجنگند و به هر طریق ناامید نشوند اغلب داستان‌ها دورنمایی خوش‌بینانه و غیرواقع‌بینانه از آینده ترسیم می‌کنند. با این حال، به اسرائیلی‌های یهودی به دیده افرادی کمابیش متشخص می‌نگرند، نه با

فلسطینی‌ها نادانانی «بی‌علاقه به مشارکت» تفسیر می‌شوند؛ مردمانی ظالم و قاتل که باید با آن‌ها جنگید و فاتح شد و یا در بهترین وضع، مردمانی طرفدار خشونت و قابل تحقیر

تحقیر و انزجار (حداقل بنابر عقیده من). فقط کتاب «دریای فلسطین»، به مرگ یا ناامیدی همه شخصیت‌ها منجر می‌شود، ولی حتی در آن هم مضمون اصلی با قدرت باقی است: وفاداری و جانبداری از یکدیگر و انکار خشونت.

واکنش منتقدان، مریبان و مخاطبان به این کتاب‌ها بسیار مثبت بوده است. کتاب «هابی‌بی»، در فهرست «بهترین کتاب‌ها» قرار گرفته، تأییدات قابل توجهی را از آن خود کرده و چندین بار تجدید چاپ شده است. کتاب «سمیر و جانانان»، برنده جایزه باجلدر^{۳۷} سال ۲۰۰۱ در آخرین جایزه یونسکو، به نام «در خدمت مقاومت» است. کتاب «سنگی در دست من»، توسط کتابخانه‌های عمومی نیویورک و شیکاگو، بوک لینکز و بوک‌لیت و انجمن بین‌المللی خواندن، دیپلم افتخار گرفته است. کتاب «دشمن یک چهره دارد»، یکی از عناوین عرضه شده انجمن فروشندگان کتاب آمریکا و کتاب «دویدن روی تخم‌مرغ»، در

فهرست کتاب‌های نوجوانان سال ۲۰۰۰ کتابخانه عمومی نیویورک قرار گرفته است.

ولی کتاب‌های «یک تکه زمین کوچک» و «رویای فلسطین»، سرگذشتی مسئله ساز داشته‌اند. یکی این که کتاب «یک تکه زمین کوچک» هنوز در ایالات متحده در دسترس نیست؛ چه این مسئله نشان دهنده مخالفت دانسته شود و چه صرفاً اهمال در توزیع که هنوز روشن نیست، روا نداشتن مخاطبان آمریکایی برای دسترسی به این کتاب طراز اول، مایه سرافکندگی است. کتاب «یک تکه زمین کوچک»، وقتی برای اولین بار در بریتانیا به بازار آمد، به دلیل نژادپرستی و فتنه‌انگیزی ظاهراً به علت به حساب نیاوردن احساسات و تجربیات اسرائیلی‌ها، سبب بروز انتقاداتی گردید. نویسنده ضمن مقاله‌ای در روزنامه بریتانیایی گاردین (۲۰۰۳)، پاسخ داد که این داستان صرفاً از زاویه دید پسرک روایت می‌شود و به دلیل جوانی و زندگی او که زیر سلطه ارتش است، حد و مرز آن دور از انتظار نیست. ناشر در برابر تقاضای از رده خارج کردن کتاب، مقاومت کرد؛ واقعه‌ای که موجب جلب نظر عموم شد. مایکل مارپورگو،^{۳۸} شاعر برجسته کودکان بریتانیا، قاطعانه به دفاع از کتاب برخاست. حمایت شدید لین ریبدانکز،^{۳۹} نویسنده مردمی که فضای کتاب‌های وی («یک رودخانه دیگر» و «پل شکسته») در اسرائیل است و عرب‌ها را آشکارا به

- 17- Anna Levine
- 18- Sitti and the Cats
- 19- Sally Bahous
- 20- Sittis Secrets (Four Winds)
- 21- Naomi Shihab Nye
- 22- Habibi (Simon)
- 23- Liyana
- 24- Samir and Yonatan
- 25- Daniella Carmi
- 26- A Stone in My Hand
- 27- Cathryn Clinton
- 28- A little piece of Ground
- 29- Elizabeth Laird
- 30- Sonia Nimr
- 31- Dreaming of Palestine
- 32- Randa Ghazy
- 33- The Second day / Iblisam Barakat,
- 34- Tho Olive Grove/ Soul Searching: shaltered: stories of children and war
- 35- Lines of Scrimmage / First Crossing: Stories about teen Imnigrants
- 36- The plan / Figs and Fate: Stories about Growing up in Arab world To day
- 37- Bat chelder Award and UNESCO Prize "in Service of Tolerance."
- 38- Michael Morpurgo
- 39- reid Banks/ one More River and Broken Bridge
- 40- Elizabeth Laird

قدردانی از نویسندگانی است که برخوردی منصفانه دارند و ناشرانی که تصمیمات بی‌باکانه‌ای اتخاذ می‌کنند. امروزه جوانان آمریکایی، به زندگی هم‌تایان فلسطینی خود نگاه اجمالی مثبت‌تری می‌اندازند.

پی‌نوشت

۱- Elsa Marston که ساکن بلومینگتون - ایندیانا است، بنا به موقعیت‌های فراوان، در خاورمیانه زندگی کرده است. کتاب‌های اخیر وی برای جوانان، عبارتند از: ایژد بانوی زشت، زنان خاورمیانه، سنت‌ها و تغییرات و امپراتوری بیژانسی. این مقاله از مقاله‌ای که اولین بار در مجله الکترونیک اینتیفادا (Electronic Intifada) اقتباس گردیده است.

- 2- Ann Morris and Lilly Rivlin
- 3- When Will the Fighting Stop
- 4- Snow in Jerusalem
- 5- Deborah da Costa
- 6- Cornelius Van Wright
- 7- Ying - Hwa Hu
- 8- Barbara Cohen
- 9- The Secret Grove
- 10- The Accomplice
- 11- Adrienne Richard
- 12- james Forman
- 13- My Enemy, My Brother
- 14- Enemy has a Face
- 15- Gloria Miklowitz
- 16- running on Eggs

دیده منفی می‌نگرد، به ویژه تأثیرگذار بود. باتکرز در معرفی کتاب نوشت: «اشتباه در این است که فلسطینی‌ها در حال حاضر به فریاد بلند مبارزه تن در داده‌اند. در «الیزابت لیرد»^۲ آن‌ها کسی را می‌یابند که قوانین را به کلی نقض می‌کرد. من به عنوان حامی قدیمی اسرائیل، این کتاب را با درد و شرمندگی خوانده‌ام و می‌دانم کتابی خوب است و سایرین هم مانند من باید آن را بخوانند.»

کتاب «روایای فلسطین»، حداقل در بیست کشور اروپایی و نیز در ایالات متحده، بلافاصله برای ترجمه و نشر انتخاب شد. در فرانسه منتقدان کتاب را به تقویت یهود ستیزی متهم کردند، ولی نقد اعمال اسرائیلی‌ها یهود ستیزی نیست و از شخصیت‌های کتاب (یکی از آنان عاشق دختری یهودی می‌شود)، انتظار نمی‌رود نسبت به حاکمان ستمگر احساساتی دوستانه داشته باشند. اعتراضات پراکنده گروه‌های یهودی در آمریکا، بر این ادعا بود که کتاب در ستایش از بمب‌گذاران انتحاری است، ولی کسی که عنوان بمب‌گذار انتحاری به او داده می‌شود، نمونه جوانی کاملاً درمانده است و هر چیزی به او نسبت داده می‌شود، مگر تحسین. کتاب‌های مربوط به غزه، به دلیل روش‌بینی و شناخت از پیچیدگی جنگ و روح و روان فلسطینی‌ها درخور توجه‌اند.

در این زمان که کسی قادر به پیش‌بینی نتیجه جنگ اسرائیل - اعراب و یا نقش آتی فلسطین در رابطه میان ملت‌ها نیست، در ادبیات جوانان کورسوی امیدی ظاهر شده است. جای